

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հերկայ 1897 տարեկանի

Պոչկարիոյ համար տարեկան 10 ֆր

" 1/2 " 5 "

Արտասահմանի համար " 12 "

" 1/2 " 6 "

Կանխիկ վճարելի

Համակ'դրամ' եռալն խրկել հետեւեալ հասցեով

ԽՍԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒՐԱԴՐՈՅ ԿԱՌՆԱ (ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ)

Редакция на вѣстникъ

„Иравункъ“

ВАРНА (България).

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARNA (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք  
եւ չեն դրկուիր եւ յարմար դատ-  
նաճնեքն միայն կը հրատարակ-  
ուին ամսորային կամ մասամբ:

Ծանոցեալ տողը 20 սանթիմ.  
երեքն աւելի անգամներու համար  
20 աւ 100 զեղ կը լինի:

## ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Վերջիւս առիթ ունեցայ ներ-  
կայանալու եւրոպացի կարեւոր  
անձնաւորութեան մը որ իբր ան-  
ցորդ հոս կը գտնուէր և շփոթներ  
ունեցած էր զեւրոպայի մը հետ:  
Մեր խօսակցութեան նիւթն էին  
բնականաբար զեւրոպայի մը պատ-  
րաստած բարենորոգմանց ծրագիրն  
ու հայկական խնդիրը:

Կարեւոր կը տեսնեմ պատուա-  
րաստ խօսակցիս կարծիքները ձեզ  
հաղորդել:

Հակառակ իր ջանքերուն՝ նա  
չէր յաջողած ստույգ և որոշ տեղե-  
կութիւններ քաղելու ծրագրին  
պարունակութեան մասին: Իր հե-  
տադետութեանց իբր արդիւնք՝ այն  
եղբայրացութեան յանգած էր թէ  
Ռուսիա չպիտի թողու որ եւրոպա-  
կան տեսակ մը խնամակալութիւն  
հաստատուի՝ Թուրքիա բարենորո-  
գելու նպատակով և առ առաւելն  
սկզբունքով պիտի հաւանի ճշն-  
դական միջոցներու գիծել, եթէ  
Սուլթանը չընդունի, կամ չգոր-  
ծադէր ծրագիրը:

Խօսակցիցս որ քաջ ուսումնասի-  
րած կ'երեւէր Թուրքիա, համադ-  
րած էր թէ քանի սը Ռուսիա  
յարատեւէ այս ընթացքին մէջ,  
ծրագիրը ուրիշ բան չէր կրնար  
ըլլալ, եթէ ոչ վերջին, անյաջող  
փորձ մը կամ ցոյց մը թուրք  
վարչութիւնը ինքիւնով բարեփո-  
շու:

Նա ապա յարեց.

«Թուրքը չուզեր և չկրնար  
փոխուիլ և զեւրոպայի հիմա  
խաղացած դերը, արտաքուստ ինչ  
երեւոյթ ալ ունենայ, իսկապէս  
կատակերգական է սա իմաստով որ  
իրենք ալ դիտեն թէ չեն կրնար  
գոհացուցիչ արդիւնք մը յառաջ  
բերել Դրան իմաստութեան և բա-  
րի կամեցողութեան կոչում ընելով  
և նոյն իսկ ճշնդական միջոցներ  
գործածելով, վասնզի, կը կրկնեմ,  
Թուրքը չէ թէ միայն չուզեր, այլ  
և չկրնար ինքիւնով բարեփոխուիլ:  
Իր բարոյական էութիւնը կազմող  
գաստիարակութեան մը ամեն տա-  
րեքը բացարձակապէս հակառակ  
էն «Բարենորոգում» ըստած բա-  
նին:

Թէև առ այժմ՝ զօրաւոր պատ-  
ճառներ կան յուսալու թէ շարքերն  
և սաստիկ հալածանքը չպիտի  
վերանորոգուին և թէ Սուլթանը  
կուզէ ա'լ հաշտուած երեւիլ հայ  
ազգին հետ, սակայն ասկէ աւելին  
ալ չառ յուսալի չեմ տեսներ. աս-  
կէ անգին մինչեւ բարենորոգմանց  
իրական գործադրութիւնը ահագին  
անջրպետ մը կայ, զոր թղթի կը-  
տորներ, ըսել կուզեմ, ծրագիր,  
ժանուցագիր, իրատէ եւայլն չեն  
կրնար լեցնել:»

— Կը կարծէ՞ք ուրեմն որ մեր  
և առհասարակ, Թուրքիոյ բոլոր  
քրիստոնէից վիճակը նոյնը մնայ  
տակաւին երկար տեսն:

— «Ոչ երկար տեսն: Նախ Թուր-  
քիա անակրկնելով երկիր է և  
հաւանականաբար մինչեւ դարուն  
տեղի պիտի ունենան զէպքեր ու  
րոնք դիւանագէտներուն գործու-  
նէութեան վրայ վճռական ազդե-  
ցութիւն պիտի ունենան: Դիտե-  
ցէք նաև որ զեւրոպայի երկրացի  
քաջկուտուք կը խաղան Սասունի  
շարքերէն ի վեր. խաղը իր վերջին  
մաս կ'երեւի, որովհետեւ արդէն  
տաղտուկ, զգուհեք և զայլոյթ  
կը պատճառէ թէ՛ խաղացողներուն  
և թէ՛ բոլոր Եւրոպայի, որոնք  
հետզհետէ աւելի զօրեղապէս կը  
մղուին լուրջ վախճանի մը յանգի-  
լու և այդ պիտի ըլլայ կամ եւրո-  
պական պետութեանց արմատական  
եւ իրական համաձայնութեամբ  
կամ, գուցէ նոյն իսկ անոնց միջեւ  
վերջնական անհամաձայնութեան,  
այսինքն, պատերազմին պայթիւ-  
նով: Վերջապէս երկրին բնակիչ-  
ներուն մեծամասնութեան տնտե-  
սական անհանդուրժելի կացու-  
թիւնը և պետական անտուկներու  
սոսկալի պարագը, որոնք շատ ա-  
ւելի զօրաւոր շարժիչներ են քան  
դիւանագէտներու կամքը, անողո-  
քաբար կը պահանջեն խնդրոյն  
արագ լուծումը: Իմ կարծիքով,  
ներկայ տարին պիտի տեսնէ այդ  
լուծումը:»

Ստիպուեցայ այստեղ ընդհատել  
խօսակցութիւնը, որովհետեւ խօ-  
սակցիս ժամացոյցը նայելով հարկ  
տեսաւ ինձ ազգարարել թէ այդ  
ժամին կը սպասէր ազգեցիկ Թուր-  
քի մը այցելութեան, որուն այն-

տեղը հադիպիլ գործիս չէր գար  
և փութացի կծիկը դնել:

Կ. Պոլիս, 23 Յունիս:

## ՀԱՅ ԱԶԳ. ՏԵՏԵՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Այս անունը տրուած է այն ըն-  
կերութեան որոյ ծրագիրը պատ-  
րաստուած է մասնախմբէ մը, ինչ-  
պէս ծանուցինք մեր նախընթաց  
թուով: Մեր խոստման համեմատ  
կը փութանք՝ ծրագրէն քաղելով,  
կազմակերպութեան էական կէտե-  
րուն վրայ համառօտ տեղեկութիւն-  
ներ տալ մեր ընթերցողներուն:

Ընկերութիւնը ազգային հաս-  
տատութիւն մ'է՝ առեւտրական և  
միանգամայն ազգ. շրջանակի մէջ՝  
քարեգործական:

Նպատակն է,  
ճշտեալական յարաբերութեամբ  
և նիւթական շահերու առընչու-  
թեամբ համեալակութիւն գոյաց-  
նել ազգին զանազան, իրարմէ հե-  
ռու մասերուն միջեւ:

Հայ արհեստաւորներու և գոր-  
ծաւորներու գործունէութեան աս-  
պարէզ բանալով՝ ինքնզնութեան  
և խնայողութեան միջոցներ հայ-  
թայթել անոնց:

Թշուառ և հիւսնդ պանդուխտ-  
ները խնամել և ընդհանուր ազէտ-  
ներու ժամանակ՝ իբր վտահելի  
մարմին մը ներկայանալով՝ խրա-  
խուսել անհատական բարեգործու-  
թիւնները:

Ստատել ազգ. լուսաւորութեան  
և համեալակութեան ոգիին տա-  
րածման ժողովրդին մէջ. քաջալի-  
րել և ի հարկին ստանձնել ազգ-  
տաւորութեանց և շահերու պահ-  
պանումը:

Եւ վերջապէս կազմաւորել ոյժ  
մը որով Հայութիւնը կարենայ  
հանդիսանալ ինքեամբ բաւականա-  
ցող ազգ մը և օգտակար անգամ  
մը քաղաքակիրթ ազգաց կարգին  
մէջ:

Ընկերութեան սկզբունքն է՝  
ինքնօգնութիւն, փոխադարձ ա-  
ջակցութիւն և խնայողութիւն:

Իր կեդրոնը պիտի ըլլայ եւրո-  
պական քաղաքներէն մին:

Ընկերութիւնը ունի երկու ու-  
րոշ բաժանումներ,  
մին՝ Առեւտրական,  
միւսը՝ Բարեգործական,  
որոնք կունենան իրենց յատուկ  
պաշտօնէութիւնը:

Ընկերութեան դրամագլուխը կը  
կազմէ երկու միլիոն ֆրանքի (սակի)  
գումար մը որ պիտի բաժնուի  
4,000 բաժնեթղթերու՝ իւրաքան-  
չիւրը 500 ֆրանքոց:

Ընկեր մը իր ընդունուած օրը  
կը վճարէ՝ իբր արձանագրութեան  
տուրք, 10 ֆռ. մէն մի բաժնի հա-  
մար, և կը ստորագրէ խոստմա-  
ղիր մը որով կը պարտաւորի ըն-  
կերութեան հաստատման օրը 50  
ֆռ. ի կանխավճար մը ի հաշիւ իր  
ստորագրած մէն մի բաժնեթղթի  
և մնացած 450 ֆռանքը հատու-  
ցանել 9 տարիի մէջ տարեկան 50  
ֆրանքի մասնավճարներով:

Մէկէ աւելի բաժնի ստորագրող  
ընկերները մէկ ձայն ունին ժողով-  
ներու մէջ:

Հատուցեալ բաժնեթղթերը և  
գոյացած պահեստի գումարը՝ հըն-  
չուն դրամով, կամ, անգլ. ու ֆը-  
րանս. կառավարութիւններէն եւ  
բաշխաւորեալ արժեթղթերու վե-  
րածուելով, աւանդ կը դրուին Անգ-  
լիոյ և Ֆրանսայի Ազգ. Դրամա-  
տուններուն մէջ:

Ընկերութեան առեւտրական  
ճիւղը պիտի զբաղի միայն հետեւ-  
եալ գործառնութիւններով՝ յանձ-  
նակատարութիւն, ներկայացուց-  
չութիւն, միջնորդութիւն, վաճա-  
ռում երրորդի մը հաշուոյն, նաւա-  
յին գործակալութիւն, ապրանք  
փոխադրութիւն, ծանօթացում  
(ռէֆէրանս), ի հաշիւ երրորդի դը-  
րամական գործառնութիւններ, ընդ-  
որս դրամատուններու ներկայացուց-  
չութիւն, արժեթղթերու և բաժ-  
նեթղթերու գնում և վաճառում  
նոյնպիսի հաշիւ երրորդի և խնայո-  
ղական սքստուկներու հաստատու-  
թիւն: Իսկ շահագիտական վաճա-  
ռականութիւնը բոլորովին արգի-  
ւեալ է:

Այս տեղեկութիւնները պիտի  
ամբողջացնենք մեր յառաջիկայ  
թիւով:

ՀԵՐՔՈՒՄ

30 յունվար 1897

Բարիկ

... խմբագիր,

Յանուն ճամբարապետի և մեր իրաւունքին կը խնդրենք որ հաճիք տեղ մը շնորհել Ձեր պատուական թերթի մէջ մեր ներկայ պատասխանին:

« Իրաւունք » երկրորդ տարեւոր շրջանի թիւ 2 ին մէջ, Բարիկէն գրուած անստորագիր թղթակցութիւն մը կար « Հայերն ի Բարիկ » վրնագրին տակ: Այդ թղթակցութիւնը կը փոխ յայտարարութիւնը, անոնց անոճը քննարկող 23 ի ճաշկրտութիւն և քննարկող չորս ներկայութիւն մ'սին:

Մեր մասին կրտայարարենք, որ մինչ ցարք ունէ յարաբարութիւն չունի ունեցած երիտասարդ կամ ծեր թուրքի հետ և չենք ալ ճանչնար: Մեր բար կամքը լուր գիտն որ երիտասարդ ու ծեր թուրք միշտ մեր սրի ու խօսքի հարուածներուն ենթակայ եղած են:

Ձեր թղթակիցը շատ ուրախ է որ հրաւիրագիր իսկ չէ ստացած այդ ճաշկրտութիւն ներկայ գտնուելու: Ուրեմն մեզ շատ երջանիկ համարելու է, որ այդ տեսակ ճաշկրտութի մը լուրը իր թղթակցութեան կիմանանք: Երեւի մեծ հետաքրքրութիւն մը ունի մեր քայլերուն հետեւելու: սակայն ապահով թող լինի, որ մենք ինչքան ալ « վիհին » մէջ լինինք, ինքը աւելի խորունկ հորի մը մէջ դժբաղդաբար չէ կրցած մեզ տեսնել և իսկական հրաւիրեալները նշմարել:

Երկու խօսք ալ մեր բարեկամ Պ. Սիմոնիի համար: - Թղթակիցը հաճոյք մը կ'ըզայն անպատճառ մեր ընկերներուն քար մը նետելու: Բայց թող իր քարը ուրիշ տեղ դարձնէ, որովհետեւ Պ. Սիմոնիին ճաշկրտութի թուականէն ճիշդ երեք օր առաջ Բարիկէն մեկնած էր:

« Ձի յափշտակուած Հնչակի մէջ » Հայաստանի արեան շրջանին ժամանակ իսկ Մուրատ պէյին ուղղուած բաց նամակ կը գտնուի: Թող կարգաւ դայն, եթէ այդքան դիւրագգած է կամ գայթակղող:

Հնգունեցէք, Տէր, մեր յարգանքները:

ԱՊԱՆ

ԱՂԱՍԻ

ՅՐԱՆՍՍԱՅԻ ՏԻԿԵԱՆՅ  
ՀԱՅԱՆՊԱՍՏ ՄԻԹԻՆԿԸ  
(Շար. Ասիտրդ քիռի Յաշեղուածէն)

Եւ նախագահուն ունենցող այդ ոգեւորութիւնը յոգուտ գործածելու համար թելագործող որոշման մի բանաձեւ, ըստ որում ներկայը յայտնելով իրենց զայլոյթը Հայաստանի և հայրենակ գաւառները մէջ գործուած խժոժութեանց համար պիտի պահանջէին փրան:

սական կառավարութեան միջամբարութիւնը, վերջ մը տալու համար այն անուր բարբարոսութեանց որոնք կ'աղարտէին լուսաւորեալ դարս: Ներկայք միահամուտ քուէարկեցին այս որոշումը, զոր և ապա ստորագրեցին Փրանսական կառավարութեան մատուցանելու համար: Եւ ահա բեմին վրայ երեւցաւ արուեստագէտն Տիկին Համբր, որու տիպն և տարալ շատերուն կարծել տուին թէ դա մի Հայուհի էր: Սա յուզիչ չէշտերով և հրաշալի ծնկերով արտասանեց « Արար սի Բրաւ սոյր » և « Բարք տու Երազ »: Փրանս քննի վրած ունի, և վրջին իր իսկ, Տիկինի ձեռամբ տող չափուած: Հայրս ծափահարեցինք Տիկինը իր գեղեցիկ արտասանութեան համար: Իսկ Փրանսացիք ծափահարեցին թէ Տիկինը և թէ մանաւանդ Փրանսական թղթակցի, մեր է'ն մեծ ժողովրդային բանաստեղծը: Հուսկ, նախագահուն հիտիւ տուաւ թէ ի'նչ մեծ ոճիւր պիտի ըլլար թուրքին ճիւղներուն մէջ թողուլ մի այնպիսի աղգ՝ որ ունեցեր է փառաւոր անցեալ, ունի բեղուն հանձարներ, բազմատեսակ ընդունակութիւններ, և վերջապէս այն ամեն հարկաւոր տարիքը՝ որոնք իրաւամբ կ'որակեն զայն մի ինքնուրոյն ազգութիւն կազմելու և Ասիոյ մէկ մեծ մասին քաղաքակրթիչը ըլլալու: Յետոյ շնորհաւորելով Հայ Ուսանողաց Հայրենասիրական Մասնաժողովը իր աղագուտ ջանից համար, յորդորեց որ ամվհաս շարունակեն իրենց ազգը ճանչնել Փրանսացիներուն: « Ուրքան շատ ճանչնանք Հայիրը, Ըստ, այնքան շատ պիտի սիրենք զանոնք »: Ժողովը վրջապէս կէս գիշերէն կէս ժամ առաջ: Ամեն ոք գոհ էր, ի բաց առեալ Երիտասարդ թուրքերու խմբակը: Հայիրը շնորհակալութեան վերջին մի եռանդալին ցոյց ալ տնօրինեցին դուրսը, փողոցին մէջ, երբ Ուս. Հայրեն. Մասնաժողովոյ անդամները կառքերու մէջ հանգստացնելով մեր բանաստեղծները, իւրաքանչիւրը իր բնակարանը կ'առաջնորդէին:

Հետեւեալ օրը բաւական թուով թերթեր արձագանք տուին այս միթիւնին, որ, ըստ վկայութեան ամենուն, մինչև օրս փարիզի մէջ կազմակերպուած հայնպատ ժողովներուն է'ն յաջողն էր:

Այս տողերով մենք երբեք չենք ուզեր « Իրաւունք » ի ընթերցողները և առհասարակ մեր ազգայինները սին յոյսերով որորել: Այս կարգի հայասիրական ցոյցերու պէտք է ընծայել իրենց արժանի եղած կարեւորութիւնը միայն և ոչ աւելի: Հակառակ պարագային՝ մենք մեղ համար նորանոր յուսախտութիւններ ստեղծած պիտի ըլլանք: Այսօր Եւրոպայի մէջ հանրային կարծիքը Հայ ազգի և հայկական խնդրոյ մասին լուսաւորուելու պէտք ունի: Մինչդեռ այդ հանրային

կարծիքը կը լուսաւորենք և կը զօրացնենք օր մը անկէ օգտուելու յուսով, միւս կողմէն պէտք է անմիջական ուշադրութիւն ընծայենք մեր ներքին ցիրուցան ոյժերը ամփոփելու և համերայխառքեալ գործելու: Ձը խաբուինք, գործը վերջացած չէ: Հայը երբ կորսնցնէ գործելու և կուտելու առիթը, կորսնցնցած պիտի ըլլայ նաև յուսալու և ապրելու իրաւունքը:

Յամառ Յուսացող մը  
Փարիզ, 27 Յուն. 1897.

Իր սխալ մեք կը տող կանանք մանաստը նամակէ մը որ փարիզի Հայ Ռեւանդաց Հայրեն. Մասնա. Ժողովը իր ազգանուէր աշխատութեանց մէջ կը հանդիպի տեղւոյն ազգայնոց քոյրերութեան: Օրինակի համար, Փրանսացի Տիկինաց Հայրենպատ Միթիւնին ծախուց գրեթէ ամբողջը հոգացած է ազգասէրն Պ. Մարկոսեան: Պ. Ա. վանտայի բանաստեղծի համար եղած ծախուց մեծ մասը հայ թայթած է հայրենասէրն Պ. Էփանեան: Իսկ վսեմաշուք Իշխան Լուսինեանի համար մանաստը հաճոյք մ'եղած է միշտ նիւթապէս ու բարոյապէս քաջալերել հայ Ուսանողաց Հայր. Մասնաժողովը: Արդարեւ այս և ասոնց նման պարտաճանաչ ազգայինք իրաւունք ունին ամենուս ջերմ շնորհակալութեանց:

ՆՊԱՍՏԻ ԳՈՐԾԸ

Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

(Շար. Ասիտրդ քիռի եւ վերջ)

Մ. Էրման՝ աշխատանքներով նըպաստելու ազնիւ գրութիւնը զործագրած է նաեւ Շումիարի մէջ, ուր երկաթագործութեան և ատաղձագործութեան երկու գործարաններ բանալով զբաղում և վարձատրութիւն կը հայթայթէ մօտ եօթանասուն արհեստաւոր գաղթականներու:

Միւս կողմէ Օր. Յրայլըր չը մուցու հայ արհեստաւոր աղջիկները: Չհագործի յոյժ կարեւոր ճիւղ մը հաստատեց նոյն իսկ հիւանդանոցին մէջ, ուր անէվաթօ և ախգէնի գիտցող աղջիկները վարձքով կաշխատին հմուտ վերակացունէի մը ձեռքին տակ և կարտագրեն բաւական լաւ ձեռագործներ:

Ազնուասիրտ Օրիորդը չուզեց նաեւ անտեսել հէք գաղթական մանկտիւն կրթութիւնը և հիւանդանոցի շրջափակին մէջ հաստատեց դպրոց մ'ալ ուր փորձ վարժուհի մը և իր մէկ օգնականը նախնական ուսմանց տարերքը կաւանդէն հարիւրէ աւելի երկսեռ սղաններու անոնց բաշխելով գիրք թուղթ, գրիչ և մեկն:

Այս է ահա՝ իր ընդհանուր գործերուն մէջ, Պուլկարիոյ հայ ապաստանից նպատակն պատմութիւնը, ուր մարդասիրութիւն ու

գթութիւն իրենց ամենէն վեհ կերպարանքովն ի յայտ կուգան ի պատիւ մարդկութեան:

Սակայն անհաճոյ միջադէպեր կուգան մերթ թեթեւ ստուեր մը ածել նպաստի այս ընդարձակ գործին վեհութեան: Ըսել չենք ուզեր թէ երկնային անգործութիւն մը հարկ էր տիրապետել թշուառութեան խելայեղիչ տենդէն բռնուած ժողովրդեան մը փրկութեան համար ձեռնարկուած այս բազմաճիւղ և բազմահոգ գործին մէջ:

Բանաւոր շերեւի մեզ չափազանց պահանջատ ըլլալ վարմունքի կամ ընթացքի մասին այնպիսի ժողովրդի մը հանդէպ, որուն մօտիկ անցալը արեւով շաղախուած է, ներկան լեցուն է կեանքի ամենէն կսկծուն և քստմենի պատկերներովը և որ իր ապագան կը տեսնէ հեռուն, սեւ գիշերի մը հորիզոնին տակ:

Պահալէժ թշուառութիւնը տեսակ մը դանդաղ զինովութեան կը նմանի որ կրնայ մարդուս մոռցնել տալ ինքնաճանաչութեան կատարեալ գիտակցութիւնը: Կրնաս խօսք հասկնել մօր մը, որոյ զաւկին գանկը ճեղքուած է ահաւոր բիրէ մը: Ի'նչ այրող մորմնքու մով լեցուած կըլլայ սիրտն այն մարդուն որ քառադր դարի մը կամ աւելի աշխատութեամբ իր ձեռք բերած կացութեան մէկ րոպէի մէջ փճանալը կը տեսնէ: Ի'նչպէս կատարեալ բանաւորութիւն սպասել հազարաւոր հէք ժողովրդէ մը որուն ընկերական ու ընտանեկան ողջ, ամուր կազմակերպութիւնը յանկարծ կը սարսի, կը փլչի: և այս ամենէն ետքը վրայ կը հասնի անօթութեան ուրուատեսիլ վտանգը: . . . . .

Այս խորհրդածութեանց նպատակը բոլորովին արդարացիել չէ այն անպատեհ արարքները, որոց տեղի կուտան նպաստընկալ գաղթականներուն մէկ մասը և որոնք ոչ ոքի կրնան աւելի ցաւ պատճառել քան մեզ: Կուգինք միայն գաղթականաց հոգեկան և նիւթական վիճակին դժբաղկութիւնը պատկերացնելով, խորհուրդ տալ այն պաշտօնէից, զորս Օր. Յրայլըր իր վստահութեամբ պատուած է, նկատի առնել հանգամանքները և ներողամիտ ոգով աւելի մեղմութիւն ցոյց տալ իրենց թշուառ ազգակիցներուն հանդէպ: պարտին գիտնալ թէ բնաւ իրաւունք չունին կոշտ ու կոպիտ ձեւերով վարուելու արդէն խոշտանգեալ ժողովրդին հետ, նախ յոռնուն նպաստի այդ մարդասիրական գործին և յետոյ՝ արժանապէս գործածած ըլլալու համար այն վստահութիւնը, զոր Ազնիւ Օրիորդը շնորհած է իրենց:

Միւս կողմէ՝ մեր հրապարակագրի պարտքն է հրաւիրել նպատաւ ընկալ ժողովրդի այն մասը, որոյ վարմունքը ամեն Հայու ցաւ պատ-

ճառելու ընդմիջումներ, քիչ մասով չլրացան, քաղաքական և համեստ վարմունք ցոյց տալ ինչպէս ամեն պարագայի, նոյնպէս մանաւանդ նպատակ ունենալ և ընդունելու ձեւին մէջ: Օր. Ֆրայզերի պատուական անձին հանդէպ յարգանք և պատկառանք՝ երախտագիտութեան էն տարրական ցոյցը պիտի ըլլայ նպատակաւորեալներուն կողմէն: Պարգևատրելու անհրաժեշտ է թերանալ այս մասին:

Վերջապէս պաշտօնեայ և ժողովուրդ նուիրական պատասխանութիւն մը համարելու են ջանք չը ինչպիսի պատուաւորապէս լրացնելու այս նախախնամական ձեռնարկը, մինչև այն վարկեանն ուր Օր. Ֆրայզեր փակէ իր բարեգործական կեանքին այս անմուտց շրջանը և մեկնի մեր մէջէն՝ գոհունակ և ուրախ սրտով:

Եւ այն ատեն իր բարձրութեան մէջ պահած պիտի ըլլանք մեր ազգային յատկանիշերու անբիծ մակարդակը:

### ԴԺԳՈՂՈՒԹԻՒՆ

#### Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԺԻ ԴԵՄ

Հայ ազգը հինգերորդ դարէ ըսկսեալ մինչ այսօր քաղաքական յեղաշրջումներու, հալածանաց ու տարագրութեանց ենթարկուած ըլլալով հանդերձ՝ կրցած է պահպանել իր ամեն յատկութիւններն, ինչ որ իր դրացի և կրօնակից ազգերէն շատեր չեն կրցած ու չհզոքանալով տարապուծուած և ջնջուած են. նոցա անունը այժմ դրէթէ միմիայն պատմութեանց մէջ կը կարգանք:

Հայ ազգը ամեն փոթորիկներու խիղախած ու ազդաց շարքին մէջ իրեն յատուկ տեղն բռնելու կարող է եղած իր անկախ կրօնքով, լեզուով, գրականութեամբն և վերջապէս ամեն տեսակ ազգային յատկանիշներով: Այս, հին դարուց մէջ՝ ոչ պարսկական հուրն ու արեւը, ոչ յունական ֆանագիկոսութիւնը, ոչ Արաբացոց մահմետական բարբարոսութիւններն չեն կարողացած Հայը բաժանել իր Ազգային Եկեղեցիէն և նոյն իսկ կարելի չէ եղած օտար ծէսեր ու սովորութիւններ ներմուծել անդ, քանզի Հայը գիտցած է անեղծ պահել իր Եկեղեցին, որոյ շնորհիւ պահուած է և հայութիւնը, հայ բարբառը ու իր նուիրական յիշատակարանները. հայ կղերական դասէն՝ Ներսէսներ, Ղուկասներ, Սովակներ և Սահակներ, ժողովրդեան գլուխը կանգնած ոգի ի բռին մաքառած ու արհամարհած և յետս վանած են կեղծիքն ու բռնութիւնը և մերկապարանոց ցոյց տուած են՝ մատնանիշ ընելով ժողովրդեան թշնամին, կեղծքին, վատն ու բռնաւորն:

Նոյնպէս ցորչափ հայութիւնը ինկած է օսմանեան բռնակալութեան ճիրաններուն մէջ, իր գոյութիւնը պահպանելու համար փա-

րած է ազգային և տնկախ հայաստանեայց Եկեղեցւոյն, անխախտ պահելով նորա սրբութիւնը, առանց ներմուծելու քաղաքական յեղաշրջումներու արտագրութիւնն եղող բիծ միակ: Ահա այս միութարութեամբ կը պարծիք իրեն Հայ և աշգպէս կը յուսով համար ազատութեան նաւահանգիստը:

Բայց երբ բերաւոր զոհ տուած ժողովրդեան այս դառնացեալ օրերուն, իր մէջէն ձեռք մը կը նկրտի հարիւր հազարաւոր զոհներու արեամբը եւս քան զեւս սըրբազործեալ Եկեղեցւոյն անբիծ ճակատը բիծաւորել, իրաւամբ այդ ժողովուրդն՝ եթէ չի կրնայ ջանալ ջանել այդ ձեռքը, գէթ կ'արհամարհէ զայն:

Սոյն օրինակ երեւոյթ մ'է որ տեղի ունեցաւ այս կերակէ վառնայի Եկեղեցւոյն մէջ, «Պատրիարքը չ'իջուի» միաձայն աղաղակներով: Օրմանեան Պատրիարքի անգրանիկ կոնգալին նախորդ կիրակի օր կարգացուած էր. անով Ս. Օրմանեան կը հրաւիրէր հայ ազգը բարեմաղթութիւններ ընել օսմ. կայսեր ու կառավարութեան և անտի սպասել իւր բարօրութիւնն. անշուշտ այս կառավարութեան վերջին երկու տարւոյ մէջ 150,000 Հայոց արիւնը խմելուն ու միջօնաւոր ժողովուրդը թշուառութեան մատնած ըլլալուն պատճառաւ:

Պատրիարքը քաղաքական ինչ գիտում որ ալ ունեցած ըլլայ, մարտիրոսացեալ ժողովուրդը ազատ երկրի մը վրայ չէր կրնար ներել Եկեղեցւոյ պետի մը՝ որ Եկեղեցւոյ սրբութիւնը բիծաւորէ, հոն մաղթանք և օրհնութիւն ընել յանձնարարելով ժողովրդեան արիւնարբու բռնակալութեան մը համար, ինչ որ հին դարուց բարբառաք չեն կարողացած ներմուծել անդ: Ս. Օրմանեան եթէ ազգին բազմութիւնը բարձրացնել չի կրնար, գէթ պէտք չէր նկրտիլ Եկեղեցւոյ մէջ կեղծիք ու պատրանք ներմուծել ջանալու. և քանի որ նա չունի գէթ այդպիսի վճռողի, ազգն ալ չուզէր ունենալ Պատրիարք մը փոքրօգի:

Ուստի Ս. Օրմանեան թող մնայ իր Սովորութիւնով ու Սովորութեամբով, հայ ժողովուրդն ալ կը մնայ իր ազատ Եկեղեցիով ու ապագայ յոյսերով:

Մատնաւորելով խօսքս վառնալարեան ազգայնոց, փափաքելի է տեսնել որ միայն այդ ցոյցով բաւականանան, ի շնորհիւ Ֆիլիպի ազգային կոնգալը եկեղեցիին մէջ բնաւ չի կարգաւորվ բաւականացած են:

Թ. Գ.

### ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կարոյ 16 Յունւոր 1897

Ամսոյս 40 ին ի Տէր ննջեց Տի. կին Նաղիքա Ջունգ, Սղնուռչուք Տ. Ասպետ Աստուածատուր Ջանգի Եկեղեցին, ինչպէս ասպետը կը

կոչէր միշտ հանգուցեալ Տի. կինը, որ կը թողու երկու զաւակներ:

Յուզարկաւորութեան հանգէսը խիստ փառաւոր էր: Տ. Գրիգոր Շահնազարօֆի կամաւոր աշակցութեան շնորհիւ՝ զպիւրնորու տնտեսաւ և ներդաշնակ երգեցողութիւնը մեծ տպաւորութիւն կը գործէր ներկայից վրայ և օտարներն իսկ կը խոստովանէին թէ նմանօրինակ յուզարկաւորութիւն մը մինչև այսօր տեղի ունեցած չէր Կալացի մէջ:

Եկեղեցւոյ մէջ յաւարտ կրօնական արարողութեան՝ Արթ. Տէր Հայրը կարճ ու խմաստալից դամբանական մը խօսեցաւ, գրուածութեամբ հանգուցելոյն քիչատունակաւ առաքելութիւնները: Ջունգ ընտանիքին բարեկամ մի Ռուսէն ալ խօսեցաւ ուղեւորներէն զեղուաւ:

Հանգէսը զուտ հայկական էր, որովհետեւ Տէր Հայրը յաջողեցաւ վերջնապէս ջնջել բոլոր օտարամուտ սովորութիւնները: Ասով արարողութիւնը տեղի սրտագրաւ դարձաւ նոյն իսկ յաջ օտարաց, ուրոք, ինչպէս ըսի, գրուածութեամբ կը խօսէին այս՝ Կալացի համար եզակեան հանգէսին և հայկական երգեցողութեան և սովորութեանց վրայ:

Հայ գաղթականութիւնը իր ներկայութեամբ մատոյց իր յարգանաց հաւաստիքը հանգուցելոյն յիշատակին և իր ազնիւ գերդաստանին, որոց սգակիր անգամներու ցոյց տուած կրօնական ջերմեանդութիւնը ուշագրաւ էր:

Հանգիստականաց վրայ նշմարուած արտակարգ յազումը կը հաւաստէր թէ ամենքն ալ, տեղացի և գաղթական, տեղի քան երբէք պէտք կը զգային իրարու ցաւերու ցաւակից ըլլալ՝ իբր հարազատ զաւակներ միեւնոյն հալածեալ ազգին:

Նոյն օրը հանգուցելոյն հոգիին համար հաց բաշխուցաւ աղքատներուն:

Մեր խորին վշտակցութիւն Ազնուաճառ Ջունգ գերդաստանին:

Հ. Ա.

Թաթարազարդ 15 Յուն.

Տի. կինը գաղթականներուն թիւն է իբր երեսուն, որոց ամենէն էական պէտքերը կը հոգացուին՝ այս նպատակով յատկապէս կազմուած Գաղթականաց Խնամակալ մասնախմբէն: Յարմարութիւն ունեցողներուն գործ ալ կը հայթայթուի:

Խնամակալութիւնը թատերական ներկայացում մը տուաւ ինչպատու գաղթականաց. ներկայացուած խմբի էր Շէքսպիրի Օթելոն, որոյ մէջ Տ. Յասուրաճեան և Տ. Հօրատեան փայլեցան իրենց գերասանական ճարտարութեամբ: Հայ, պուլկար և հրէայ երկուսն խուռն բաղմութիւն մը չորս ժամ անընդհատ սեւեռեալ ուշադրութեամբ հետեւեցաւ խաղին և կարի ստեպ

իր գոհունակութիւնը յայտնեց ծափահարութիւններով:

Ալիսի որդին

### ԿԵՆՃ ԹԻՒՐԳԻԱ

Կաղէթամըզըն իւր նուսխէլէրինտէն պուլկինէ գատար «Կենճ Թիւրքիա» նամ գովթէնին էֆ. քնար ու էշքեալընտան պահա տէրէք, անրն միլլէթիմիդ իշիւն, հիւքիւմէթի հաղըրէի օսմանիյէ գատար միւտհիշ, վէ ինսանիյէթ ու թէրագըլթ նօգթաի նաղաւընտա միւզիլը օլտըղընը պիր չօգ տէլիլէր իլէ ըսպալթ իթմիշիդ տիր:

Էլան պու կիւնէ տէկին մէզքիւր թիւրք գովթէնին միւրէվիթի էֆ. քնարը օլան կաղէթաւար՝ իւզպիլիլէրէ պիսուշ էրմէնիլէրին սուրէթի վաշիւանէտէ թիւրքիւրտէն թէլէթի իտիլմէլէրինտէն սիւքիւտէ կէշէրէք, պիր գաշ իպլամըրըն մէնֆի կիթմիշ օլմալարըն՝ հապպէի վահպէ կէսթիթմէքտէ, վէ հէր պիր Ֆէլաքէթին սէպէպի միւսթագիլի հալընը Սուլթան համիտ օլտըղընը իտաաա իթմէքտէ օլուպ, տիկէր թարաֆտան պիւթիւն միլլէի միւթմէտտինէն իլէ մէնֆուրը օլան թիւրք գալմընը գալմըն ձեմիլ թապիր էլլէմէքտէ տիրլէր: Էրմէնի Ֆէտաիլէրէ կէլինտիկտէ: հիւքիւմէթի հաղըրէնին լէնչէի գուլմընտան, մուզլում էհալիի գուրթամագ վէ էօլքէի օսմանիյէտէ աուպէթ ու միւսաւաթ հիւքմ իթմիլմէք մագսէտի իլէ՝ Ջէլթուտա 6՝ վէ օսմանը պանգասը վուգուաթընտա 18 նէֆէր էրմէնի գահրամանլարըն սէրպէսթմէ թիւրքիտտան չըգապիլմէլէրինէ գարշը հիտտէթ տուլմուշ օլան Րիզա վէ Սուրատ պէլլէր պուլկին կէնճ-թիւրքիա նամ գովթէնին մէրքէվինի թէշքիլ իթմէքտէ օլուպ. պիր թարաֆտան գանլը էլլէրինի էրմէնիլէրէ ուզատուպ անլարտան իմաաա իսթմէքտէ, վէ տիկէր թարաֆտան Սիլվան նամ կաղէթալար իլէ էրմէնիլէրին անլըշ թարիգ թուլթմըշ վէ պէհագիլին Ֆէլաքէթիլէրէ ուղըմըշ օլտըղընընը վէ չիմիտտէ՝ էրմէնի գովթէլէրի պու իսթալարընըն անլարտուտէ «Կենճ Թիւրքիա» իլէ պիլլէլմէք արլուսընտա պուլընարընը հաղմագտա տըրլար:

Մերգուլմ պէլլէր շու սըրատտա տաիլի թաղաւաղարըն էօրթէ կէլէրէք, պիր թարաֆտան էրմէնի գովթէլէրին եիլիւնէ կիւլմէքտէ, տիկէր թարաֆտան թիւրքիլէրէ տէօնուպ, էվլէթ էրմէնիլէրի գըրմաղու հաղընը վարտը տէմէքտէ տիրլէր:

Պու հաֆթալարմա կիրիտտէ թիւրքիլէրի իթմիլը չըգարմալթ թէլլիլ իտէն հիւքիւմէթտէն զիլյատէ «Կենճ Թիւրքիա» գովթէլի օլտըրը բէք աշիքեար տըր. գիրա մուգարէր օլան իպահալըն կիլիտ էհալիսինտէ միւսաւաթըն հու

գուգ հիւժմ իթտիրմէք էֆքեա-  
րընա միւսթէնիտ օլտըղը, կէնճ-  
թիւրքէրին միտէլէրինէ եաթմա-  
մըլ պուլընտըղընտան, իսլամարը  
իթթիւլալ թէշվիդ իթմէլէրի իլէ  
պէրապէր գուրնազըղդ կէօսթէր-  
մէք իշիւն, Միգաւըն սօն նօմէ-  
րօսընտա խիւաֆը հազըդէթ օ-  
լարադ, պու տէֆտտէ ատաաա իս-  
լամարըն էքսէրիյէթինի գըրմադ  
իշիւն գըլթալա սիւլիւք իտէն-  
լէր Բոււմար տըր տէմէքտէ տիր-  
լէր:

Պու գաաար եալանա պու տէ-  
րէճէ միւզէվիլիքտէ եէքտէ օլան  
կէնճ - թիւրք գօմիթէսի իլէ իթ-  
թիֆադ իթմէկէ հաճըլէրմէնի  
միւթէնաաիր օլապիլէճէք տիր:  
Պիզիմ գօմիթէլէր եէքտիկէրի  
իլէ իթթիֆադազ պուլընտըղարը  
հալտէ, գորտաշարընը գաթիլ-  
լէրի իլէ իթթիֆադ իտէպիլէճէք-  
լէրի ճաի թաաճուպ վէ մուճիպի  
իսթիհզա տըր:

Թուսճուքի, Շոււմլայի, փ. Պու-  
սոյ, Տօպրիշի, Գէօսթէնճէի, Գա-  
հիւրէի և Ալիքսանդրիայի մէր  
Պատ. գործակալներէն կը խնդրենք  
որ հաճին փութալ հաւաքչու անց-  
եալ տարիին անվճար մնացած բաժ-  
նորդագիրները և մեզ իմացնել չը  
վճարող բաժնորդներու անունները:

## ԿԻՐԻՏ

Կիրիտին ահվալը միւտհիշէսի  
սէպէպիլէ, տէվլէթլէր հարպ սէ-  
ֆինէլէրինի ատանըն լիմանլարընա  
կէօստէրմիշ օլուպ, պաղընօգթա-  
լարա աաքէր տախի չըգարմըշար  
տըր: Եունան հիւքիւմէթի տէ  
հարպ վաբօրլարընտան պէշ աաթ-  
տինի կէօստէրմիշ տիր:

«Աթանա հալաաաան» վէ էվրո-  
բանըն տէվտիրի ըէսմիէտէն վէ-  
րիլէն մալիւմաթլարա կէօրէ՛ Գան-  
եաաա խըրիսթիյան մահալլէրինին  
տէօրթտէն իւշ գըսմը թիւրքլէր  
թարաֆընտան աթէշէ վէրիլիւպ  
եանմըլ վէ 300 տէն զիյաաթէ թէ-  
լէֆիյաթ օլմըլ տըր: Բէք չօգ-  
րոււմ ֆամիլիալար հարպ վաբօր-  
լանընա գաշմըշար տըր:

Գաթօլիկ քիլիսէսինի վէ մէք-  
թէպլէրինի մուհաֆաղա իթմէք  
իշուճ գարայա չըգան ֆրանսըզ  
պահրիյէ աաքէրլէրի իւզէրինէ  
թիւրքլէրին հիւճիւմիթմիշ օլտըզ-  
լարը ըիվայէթ օլընըյօր:

Բէթիմօ գաաապաընտա 3000ի  
միւթէնապիլդ թիւրքլէր հիւքիւ-  
մէթ գօնալընը մուհասէրէ իտիւպ  
իսլամ ֆամիլիալարըն հիւճէթ իթ-  
մէսինի մէնն իտէն էմրին ֆէսիս  
օլընմաաընը թալէպ իթմէքտէ ի-  
միշլէր:

Կիրիտտէն գաշմըլ օլան 4000  
թըրիսթիյանլար Մեյօս ատաաընա  
եէթիւմիշլէր:

Քէզա Գանեաաան փիտըվար  
ճտա չէքիլէն պիր թէլէկրաֆ  
չէհրին իշէրիսինտէ պուլընտան խը-  
րիսթիյանլարըն ումուճէն վաբօր-  
լարա նազլ օլընտըղարընը: վէ  
էվրօպալը պահրիյէ աաքէրլէրին

չէհրի մուհաֆաղա իթմէքտէ օլ-  
տըզլարընը պիրտիրմիշ տիր:

Հալաաըն Աթինաաան ալտըղը  
մալիւմաթա կէօրէ՛ իթթիհաաը  
միլլի (ազգային միութիւն) նաւ  
գօմիթէնին տիւնքի կիւն, Կիրիտի-  
լէրի Եունանիսթան իլէ պիրլէշմէ-  
կէ տալէթ իտէճէկի վէ պու  
տալէթին կազէթալարլէ իլան օլը-  
նաաաղը մուգարրէր իմիշ:

Ասրի նաւ կաղէթանըն պէյա-  
նընա կէօրէ՛ Սաահա վէ Աբօգու-  
րօնա Բոււմարը Ալէքօի ալմըշլար  
տըր:

Գանեանըն գալէլէրինտէն տը-  
շարը աաքէրլէր վէ թիւրքլէր գալիւ  
իթմէքտէ իմիշլէր:

Գանեա ճիվարընտաքի քէօլլէ-  
րին տախի եանմադաա օլտըղընը  
«Աթանա Սթէֆանի» պիրտիրմիշ  
տիր:

Իսթիլալըն էօնիւնիւ ալմադ ի-  
շիւն աաքէրլէրին գուզլէթի քէֆա-  
յէթ իթմէյօր տէյիւ, Պէրուիշ բա-  
շա թիւրք էհալիտինէ սիւաշլար  
տաղըտմըլ տըր:

Եունան վաբօրլարընը կիրիտտէ  
պուլունմալարը սէպէպիլէ իսլամ-  
լար գօրգմադաա օլուպ, Սուլթա-  
նըն քէնտիլէրինի մուհաֆաղա իթ-  
մէսինի ըէճա իթմիշլէր տիր:

Սթանպօլտան Կիրիտէ աաքէր  
կէօնտէրիլմէսինէ էյիլէր բազի օլ-  
մաաըլար:

## ՄԻԻԹԵՆԵՎՎԻՅԷ

Մօրնիկի յօսք նաւ կաղէթաաա  
պէր վէշի աթի օգոնմուշ տըր:  
«Օաւանլը հիւքիւմէթի Լօնտրա-  
յա վէ Բարիլգէ պիր մէմուրը մախ-  
սուս եօլլամըլ տըր: մէրգոււմ մէ-  
մուր՝ էրմէնի գօմիթէլէրի գան-  
տըրաճադ տըր քի իսլահաթըն իճ-  
րաաընա գաաար սապր իտիւպ իս-  
թիլալ չըգարմաաընլար:»

«Էրմէնի Պատրիարքը Սուլթա-  
նա պիր աթիլգէ եօլլալուպ, Ասիաաա  
պիր մանաաթըրա գաբաաըլմըլ օ-  
լան Ս. Իլմիլիւնըն վէ էրլըրոււմ  
վէ Մուշ Եպիսկոպոսլարըն սէր-  
պէստ պըրազըլմալարընը թալէպ  
իթմիշ տիր: Սուլթան էլան պիր  
ճէվապ վէրմէմիշ տիր:»

Սթանպօլտա կէճէլէրի Բամա-  
զան միւնասիպէթի իլէ թէքքէլէր-  
տէ նաւաղ իշիւն խալըն թէճէմ-  
միւ իթմէսի պա իրաաթէ մէնն օ-  
լընմըլ տըր:

Պուկարիա տախիլիէ նէզարէ-  
թինտէն սուտուր իտէն պիր էմիր-  
նաւէ մուճիպիլնէ՛ պու սէնէ իս-  
լամլար Մէքքէ (հաճըլըլ) կիթ-  
մէյէճէքլէր տիր: վէ հէր քիմքի  
պու էմրին խիւաֆընտա հարէքթի  
իտիւպտէ՛ պիր եօլ իլէ կիտէճէք  
օլուր իտէ, Ասիաաա վէ ալէլիու-  
սուս Հինտիսթանտա հիւքիւմէթի-  
մա օլան եումուրճադ խաաթալը-  
ղընը գաթիլէն միւնտէֆի օլմաաընա  
տէկին Պուկարիայա գապուլ օլըն-  
մալաճադ տըր:

Սթանպօլըն սօն վուգուաթլա-  
րընտան տօլայը Լօնտրայա գաշ-  
մըլ օլան Նիկողոս Տ. Գրիգորիան  
նաւ պիր էրմէնի՛ սէրիսօշ պիր ին-  
կիլիլին եումուրգլէ վուրմաաը իւ-  
զէրինէ էօլմիւշ վէ հիւքիւմէթ  
մէրգոււմ ինկիլիլի թահթը մու-  
հաքքէմէէ ալմըլ տըր: Քէզա պու  
խուսուս հազըղնտա բարլամէնթօ-  
տա տախի պիր մէպուսըն սիւլա-  
լը իւզէրինէ, վիւքէլաաան պիր  
գաթ ճէվապէն՝ միւթէվէֆա Նի-  
կաղոսըն տախիլի պիր խաաթալը-  
ղը սէպէպիլ իլէ ուֆադ պիր տար-  
պէտէն էօլտիւկի թապիպլէրին  
բաբօրթօսը իլէ թէպէյիւն իթտի-  
կինի պէյան էյլէմիշ տիր:

Թիւրքիսայա իսլահաթ իտիւալը  
իշիւն, շուսըրա պէօլիւք տէվլէթ-  
լէր պէյիլնտէ իթթիֆադ հաաըլ  
օլմաաը Սուլթանըն լահաթընը  
պօզմուշ օլտըղընտան, տիւվէլի  
մուազլաւմանըն նէգաթնտէ պուլու-  
նան օսմանլը էյիլէրին՝ շու իթթի-  
ֆաղըն հուսուլա կէլմէմէսինէ քէս-  
պի մուվաֆադաթ իտէմէտիքլէրի  
սէպէպիլ իլէ, Սուլթան էյիլէրինի  
ալլ իտէճէք տէյիւ սէօլլէնմէքտէ  
տիր:

Բահիպ Սալվաթօրըն գաթիլի  
Մազհար պէյին մուհաքքէմէսինի  
իճրա իտէճէք օլան Հալէպ հար-  
պիյէ մահքէմէսինին Մարաշտան  
կէլէն աղալարը տէկիլիլուպ, եէ-  
նիտէն հէյեթ թէշքիլ օլընտըղընը  
թաւըն Սթանպօլ մուլապիլի պիւ-  
տիրմիշ տիր: Ֆրանսըզ էյիլիսի՛  
Պապը Սիլիին պու թէտալիլինէ է-  
հէմիլիթ վիրմէյուպ, տալանըն  
Սթանպօլա նազլ օլընմաաընը իտ-  
տաա իթմէքտէ տիր:

Տաաեան Յարուլիւն բաշա (ա-  
տնիապիտ քաղաքական ժողովոյ)  
պիր միւտտէթտէն պէրու խաաթա  
պուլընըյօր:

Բուսիւնըն Գարաաթէնիկ տօնան-  
մաաընը հարէքթիլնտէն տօլայը  
թալմըղըն Օտէսաաան ալտըղը հա-  
վաաիսին եանլըլ օլտըղընը վէ ահ-  
վալ բօլիթիգիյէի թէպաիլ իտէն  
հիշ պիր հարէքթի օլմաաըղընը  
Բէթրապուրիտան Աթան Բօլէնէ  
քէշիտէ օլընան պիր թէլէկրաֆ  
պիւտիրմիշ, վէ հարպ սէֆինէլէ-  
րին գըլ մէվսիլինէ մախսուս օլան  
մանէվրալարը իճրա իթմէքտէ օլ-  
տըզլարընը պէյան իթմիշ տիր:

## ՊՈՒ ԿԻՆԵՔԻ

## ԹԵԼԵԿՐԱՖԻԱՐ

(Աթանա Պալապիք)

Աթէնք 28 յունվար

Կիրիտին մէրքէլի գօմիթէսի՛  
Բոււմ միլէթինէ խիթապէն՝ պիր  
պէյաննամէ չըգարուպ, Կիրիտի-  
լէրին քէնտի սէրպէստ միլլէթտաշ-  
լարընը մուպլէնէթէ տալէթ իթ-  
մէքտէ օլտըղլարընը իլան իթմիշ  
տիր:

Եունան հիւքիւմէթի հազըրէ-

սինէ մուլալիֆ օլան թարաֆ՝ կի-  
րիա մէսէլէսինին խաֆիէն գաւա-  
լաաա թէադիդ օլընմաաընը իտ-  
տաա իթտի: վէ գապուլ օլընտը:

Գանեաաա եանլըն պաաաըլըլ-  
մըլ տըր: Խըրիսթիյանլարըն էվ-  
լէրի պիր վիրանէլիկ չէքիլինի ալ-  
մըլ տըր: Գաաապաաան տըշարը  
գալիլալար տէվաւմ իթմէքտէ տիր:  
Գանեաա խարիճինտէ բոււմ պանտէ-  
րաաը չէքիլմիշ: Եունանիսթան իլէ  
իթթիհաա (պիրլէշմէք) իլան օլըն-  
մըլ տըր: Կիրիտի գապթ իտիւպ,  
սէրպէստ Եունանիսթանա պիրլէշ-  
տիրմէկէ գըրալ Եօրիլիոս տալէթ  
իտիլմիշ տիր:

Լօնտրա 28 յունվար

Ինկիլթէրա բարլամէնթօսընտա  
Մ. Գըրլըն՝ Կիրիտ հալաաիւպէ-  
րինի թաաաիդ իտիւպ, թիւրք աա-  
քէլէրինին հարէքթաթը շայանը  
թահսին օլտըղընը, վէ Գանեաաա  
գաապ ու եաղմա վուգու պուլմա-  
աղընը վէ թիւրքլէրին տէրօլա-  
րը պաաուպ թիւքէնկլէրի ալտըզ-  
լարընը վէ նիհայէթ Գանեաաա  
իսթիլալըն խիթամ պուլմըլ օլ-  
տըղընը պէյան իթմիշ տիր:

Վիէննա 28 օգոստ

Բօլիքիլէ գօրնաթօլնէկցին վէր-  
տիկի մալիւմաթա կէօրէ՛ Պապը  
Ալի էյիլէրէ միւրաճաաթլէ՛ գօն-  
ֆէրանսըն խաֆի իճրա օլընմաաը  
էհալլինի՛ էֆքեաը ու իսթիւրահա-  
թընը իսլալ իթմէքտէ օլտըղընը  
պէյանլէ, գօնֆէրանսըն իսլահաթ  
իշիւն վէրտիքլէրի գարարըն թէպ-  
լիդ օլընմաաընը թէքիլի իտէրէք,  
Սուլթանըն իսլահաթըն տէրհալ  
գապուլ ու իճրա իտէճէկինի աղզ  
իթմիշ տիր: Տէվլէթլէր Պապը  
Ալիէ ճէվապէն՝ գարալարը վազ-  
թընտան էվվէլ պէյան իթմէք մի-  
նասիպէթ ալմալաճաղընը իսթիլալէ՛  
սօն գարարըն Սուլթանա եաղընէն  
թէֆիմօլընտաղընը պիրտիրմիշլէր  
տիր: վէ իսլահաթըն գապուլ ու  
իճրա իթմէկէ Սուլթանըն աղզու-  
քէշ պուլունտըղընտան տօլայը էլ-  
իլիլէր տէվլէթլէր թարաֆընտան  
պէյանը մէմուսիլէթ էյլէմիշլէր  
տիր:

## ՍՐՃԱՐԱՆ «ԱՐՄԵՆԵԱՆ»

Վ Ա Ռ Ն Ա

Բողոքականաց ժողովարանին դէմ

Նորահաստաա ալա սըմարանը,  
ուր երեկոյնիւրը միայն աղգային  
երգերու եղանակներ պիտի նուազ-  
ուին, իր զուտ հասոյթին հարիւ-  
րին 10 յատկացուցած է բարեւը-  
պաաակ ընկերութեան մը: Յու-  
սալի է ուրեմն որ հայ հասարակու-  
թիւնը պիտի փութայ քաջալերել  
սոյն հաստատութիւնը, ուր պիտի  
գտնուին աղգային ազաա թէրթեր:

## ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

ՍՐՃԱՐԱՆ - ԳՐԱԵԶՐԱՏՈՒՆ

ԵՒ ՃԱՇԱՐԱՆ

«ՄԱՍԻՍ»

Ալէքսանտրօվսկա փողոց, դիւ 3557

(ՌՈՒՍՃՈՒՔ)

Մաքրութիւն, աժանութիւն  
և գոհացուցիչ սպասարկութիւն.  
ալա երեւակ յատկութիւնները,  
անհրաժեշտ նմանօրինակ լաւագոյն  
հաստատութիւններու, սովն կիր-  
պով յանձնարարելի կը գարձնեն Տ.  
Օննիկ Յ. Քէշիլիւնի Մաաիւր տն-  
գացի և գաղթական աղգայիննե-  
րու:

5-5